

Over Ostalgie en Westalgie

Twintig jaar geleden, op 9 november 1989, viel de Berlijnse Muur. Op radio, tv en in de geschreven pers werd vooral gefocust op de spectaculaire momenten en de euforie bij de hereniging.

Zoals steeds is de realiteit minder eendimensionaal. Er was immers al jarenlang een protestbeweging actief in de DDR, die niet zozeer een hereniging voorstond, dan wel een 'derde weg', in de zin van een gedemocratiseerde DDR. Pas rond 1988-1989, mede dankzij de nieuwe sociale bewegingen in de DDR, groeide het protest uit tot een massabeweging, waarbij de derde weg bakzeil haalde en de slogan '*Wir sind das Volk*' veranderde in '*Wir sind ein Volk*'.

Evenzeer wordt nu het contrast tussen de euforie van de vereniging en de desillusies erna te clichématig benaderd. In dit nummer brengt Korneel De Rynck een genuanceerde verklaring voor die ontgoocheling en voor de nostalgie naar bepaalde aspecten van de DDR-samenleving. Hij stelt dat de Oost-Duitsers reeds in de DDR een eigen identiteit ontwikkelden, die werd gecontesteerd bij de hereniging. En dat leidde tot een nog meer gemanifesteerde *Ostidentität* en een *Ostalgie*.

In de marge hiervan haal ik graag een bedenking aan van Margreet Fogteloo, redacteur van *De Groene Amsterdammer* die stelt dat er naast een *Ostalgie* ook een *Westalgie* is ontstaan: 'nostalgie naar het Westen "met een menselijk gezicht" van vóór de val van de Muur'.¹ Ook dat – de verwarring in het Westen, de confrontatie met een nieuwe, neoliberale wereldorde, de vraag of er sowieso nog iets is om in te geloven behalve vooruitgaan zonder om te kijken naar wie niet meekan – kwam veel te weinig ter sprake bij deze 'verjaardag'.

Zo veel aandacht die ene verjaardag kreeg, zo weinig – om niet te zeggen geen – die andere. Nochtans ging het om een machtswissel die dertig jaar geleden internationale belangstelling kreeg. In 1979 kwam namelijk een einde aan de Somozadictatuur in Nicaragua. Met de machtsovername door het Sandinistische Front in 1979 groeide Nicaragua uit tot een symbool van hoop en kwamen er overal ter wereld solidariteitsbewegingen tot stand, ook in België. Kim Christiaens focust in zijn bijdrage op de Belgische Nicaragua-comités. Die gaven gestalte aan een uitgesproken politieke solidariteit, maar stierven rond de jaren 1990 – mede door de fouten van het sandinistische regime zelf, maar ook door het veranderde tijdsklimaat na de val van de Muur – een stille dood.

In dit nummer kan u ook een stukje lezen uit het boek van Marcel Vanthilt, *Het verhaal van mijn vader Edgard*. Edgard Vanthilt was een van de grote gangmakers van de socialistische beweging in Limburg. Het is een verhaal van gewone mensen, 'uit het leven gegrepen', authentiek én geestig. Met dank aan Marcel Vanthilt en zijn uitgever Harold Polis.

Voorts is er de driemaandelijkse oogst van onze collectie-medewerkers, een interessante kroniek over de methodologie van het historisch onderzoek naar internationale organisaties, en enkele boeiende recensies.

Hopelijk zijn jullie er volgend jaar terug! Alvast een fijn 2010!

Paule Verbruggen